

שאלות חזרה – מסכת בבא-קמא (פרק שלישי)

שאלות ארוכות

שאלה מס' 1

"המניח את הכד ברה"ר ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור" (כז ע"א)

- א. "אמאי פטור? איבעי ליה לעיוני ומיזל!" – מה הם 4 התירוצים על קושיה זו? (כז ע"ב)
ב. בהמשך המשנה נאמר: "ואם הוזק בה - בעל החבית חייב בנקו" – האם דין זה הוא רק ב"נתקל" או גם ב"שבר", ומדוע?

תשובה:

- א. (1) דבי רב משמיה דרב: בממלא רה"ר כולה חביות. (2) שמואל אמר באפילה שנו. (3) רבי יוחנן אמר בקרן זוית. (4) במערבא משמיה דרי' עולא לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים.
ב. "דוקא נתקל אבל שבר לא מאי טעמא הוא דאזיק אנפשיה".

שאלה מס' 2

"נשברה כדו ברה"ר והוחלק אחד במים או שלקה בחרסית – חייב.

רבי יהודה אומר: במתכוין חייב באינו מתכוין פטור" (כח ע"א)

- א. "במתכוין" - מדוע לא ניתן לומר שהפירוש של "מתכוין" זה "מתכוין להורידה למטה מכתיו"? (כח ע"ב – כט ע"א)

- ב. מה דייק אביי מכך שבמשנה מוזכרים שני מקרים (הוחלק אחד במים או שלקה בחרסית)? (כט ע"א)

תשובה:

- א. כי לפי זה ר"מ מחייב אפילו נפשרה (= "אינו מתכוין"), ומוכח מברייתא שהובאה בגמרא שר"מ פוטר באנוס (אנוס רחמנא פטריה אפילו בנזקין).

- ב. "בתרתי פליגי פליגי בשעת נפילה ופליגי לאחר נפילה (פליגי בשעת נפילה בנתקל פושע מר סבר נתקל פושע הוא ומ"ס נתקל לאו פושע הוא פליגי לאחר נפילה במפקיר נזקיו מר סבר מפקיר נזקיו חייב ומר סבר פטור)".

שאלה מס' 3

"המוציא את תבנו וקשו לרה"ר לזבלים והוזק בהן אחר חייב בנזקו וכל הקודם בהן זכה... לימא מתני' דלא כר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר בשעת הוצאת זבלים אדם מוציא זבלו לרה"ר" (ל ע"א-ע"ב)

- א. מה הם שני התירוצים שהובאו בגמרא על הקושיה הנ"ל?

- ב. "וכל הקודם בהן זכה" – במה זכה?

תשובה:

- א. (1) אמר רב נחמן מתניי שלא בשעת הוצאת זבלים. (2) רב אשי: המשנה עוסקת בתבן וקש (וקשים הם ומחליקין בהן) והברייתא בזבל (שאינו נוח להחליק). [תירוץ שנדחה: אפילו תימא רבי יהודה מודה רבי יהודה שאם הזיק משלם]
- ב. "אמר רב בין בגופן בין בשבחן וזעירי אמר בשבחן אבל לא בגופן במאי קמיפלגי רב סבר קנסו גופן משום שבחן וזעירי סבר לא קנסו גופן משום שבחן".

שאלה מס' 4

"שור שוה מנה שנגח שור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום נוטל את השור" (לג ע"א)

- א. (1) מה היא הדעה החולקת על המשנה? (2) ובמאי קמיפלגי?
- ב. (1) מה הדין אם "הקדישו ניזק" לשור הנוגח? (2) ומה הדין אם הקדישו מזיק?
- תשובה:

- א. (1) ר' ישמעאל הסובר שהבעלים של הנוגח ישלם כסף ("מתניתין מני רבי עקיבא היא דתניא יושם השור בב"ד דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הוחלט השור"). (2) "במאי קמיפלגי ר' ישמעאל סבר בעל חוב הוא וזוזי הוא דמסיק ליה ור' עקיבא סבר שותפי ניהו (וקמיפלגי בהאי קרא ומכרו את השור החי וחצו את כספו ר' ישמעאל סבר לבי דינא קמזהר רחמנא ור"ע סבר לניזק ומזיק מזהר להו רחמנא)".
- ב. (1) הקדישו ניזק: לרבי ישמעאל - לא קדיש, לרבי עקיבא - קדיש. (2) הקדישו מזיק: לכולם קדיש (אפילו לר"ע משום דר' אבהו דא"ר אבהו גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון).

שאלה מס' 5

"אמר רבה בר נתן טענו חטין והודה לו בשעורין פטור" (לה ע"ב)

- א. מה החידוש בדברי רבה בר נתן והרי הדבר כבר שנוי בברייתא המובאת בגמרא?
- ב. "נתן היה אחד תם ואחד מועד הניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן והמזיק אומר לא כי אלא תם את הגדול ומועד את הקטן המוציא מתבירו עליו הראיה" – (1) כיצד ומה הקשתה הגמרא מדברי משנה זו על רבה בר נתן? (2) מה התירוץ?
- תשובה:

- א. "אי מהתם הוה אמינא פטור מדמי חטין וחייב בדמי שעורין קמ"ל דפטור לגמרי".
- ב. (1) "הא לא מייתי ראיה שקיל כדקאמר מזיק ואמאי חטין ושעורין ניהו". (2) "ראוי ליטול ואין לו" (ראוי ליטול. אי מייתי ראיה ואין לו אי לא מייתי ולא תדוק מינה כדקדייקת)

שאלות קצרות

1. התנה הקונה עם המוכר לתת לו **חבית**, באיזה מקום/אופן יהיה רשאי המוכר לתת לו **כד**? (כז ע"א)

תשובה:

"באתרא... דרובא קרו לה לכדא כדא ולחביתא חביתא ואיכא נמי דקרו לחביתא כדא ולכדא חביתא".

2. כאשר ליכא פסידא – האם עביד איניש דינא לנפשיה? (כו ע"ב)
תשובה: מחלוקת (רב יהודה ורב נחמן).

3. "ת"ש הרי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו נטלה ונתן להם מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו ואי אמרת עביד איניש דינא לנפשיה לנקוט פזרא וליתבי" – מה התירוצים שהובאו על כך בגמרא? (ציין 2 מתוך 3 תירוצים) (כח ע"א)
תשובה: (1) אמר רב זביד משמיה דרבא גזירה שמא יתן להם דרך עקלתון. (2) רב משרשיא אמר בנותן להם דרך עקלתון. (3) רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון הוא קרובה לזה ורחוקה לזה.

4. "בעל הבית שהניח פאה מצד אחד ובאו עניים ונטלו מצד אחר זה וזה פאה" – לעניין איזה דין הצד שלא נטלו העניים נקרא "פאה"? (כח ע"א)
תשובה: לפטרן מן המעשר.

5. מה חידש ר' יוחנן בנוגע למי ש"גודר את גדרו בקוצים" בעקבות העובדה ש"אין דרכן של בני אדם להתחכך בכתלים"? (ל ע"א)
תשובה: שמה שנאמר במשנה ש"הגודר את גדרו בקוצים... והוזקו בהן אחרים חייב בנזקן" – לא שנו אלא מפריח (ראש קוצותיה ברה"ר) אבל מצמצם (לתוך שלו) פטור.

6. לדעת רב – השופך מים לרה"ר (ולא הפקירם), ולא תמו מיא, האם חייב כאשר חברו עצמו הוזק ברפש? (ל ע"א)
תשובה: כן

7. מה דין "שטר שכתוב בו רבית" (לעניין גביית הסכום שבשטר)? (ל ע"ב)
תשובה:

"קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית דברי ר"מ וחכמים אומרים גובה את הקרן אבל לא את הרבית"

8. "אם מחמת ראשון נפלו ראשון חייב בנזקי כולם – מחמת ראשון היכי נפיל?"
– מה הם שתי האפשרויות המובאות בגמרא לתירוץ הקושיה? (לא ע"ב)
תשובה:

(1) דפסקה לאורחיה כשלדא (כנבילה המושלכת למעבר הדרך ברחבה וממלאה את כל הדרך)
(2) כחוטרא דסמיותא (כמקל של סומין שמגשש הסומא בו ופעמים שהוא מושיטו לרוחב הדרך ומגשש [תוס': דהוי באלכסון])

9. באיזה הקשר נאמר "בואו ונצא לקראת כלה מלכתא"? (לב ע"ב)
תשובה: ביאור כוונת המילה "רשות" – [ומודה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות"]

10. באיזה מקרה רש"י ציין שניתן להקשות על אמורא מדברי אמורא אחר? (לג ע"ב)

תשובה :

מאדם חשוב כגון רב או רבה פרכינן כאילו תני במשנה או בברייתא (על הגמרא: "הא נמי רבה אמרה

דאמר רבה השורף שטרותיו של חבירו פטור")